

KPSS
2024
ÖABT

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

VIDEO
DESTEKLİ

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK

KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ

Arti - Yapay
Zekâ Asistan

Dijital Öğrenme
Ayak İzi

Hibrit Kitap
Teknolojisi

Hibrit kitaba erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

 PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Psikolojik Danışma ve Rehberlik Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6829-26-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

18.Baskı: Ağustos 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nilay Balın

Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardıç Arslan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT-Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, çıkmış sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

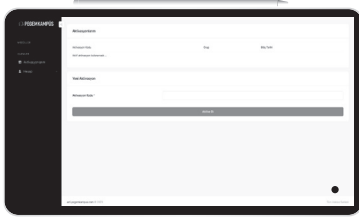
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılıklarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

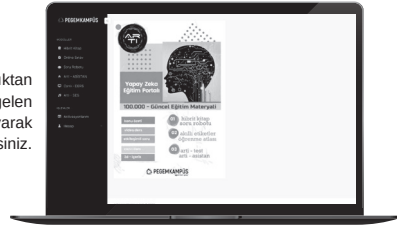
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Hibrit kitaplara kasım ayı itibarıyla erişim sağlanacaktır.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Temel Kavramlar

Psikolojide Temel Kavramlar.....	1
Psikolojinin Amaçları.....	1
Psikolojide Ekoller ve Yaklaşımlar.....	1
Psikolojinin Alt Dalları.....	4
Davranışın Fizyolojik Temelleri.....	6
Duyum ve Algılama.....	13
Algı.....	15
Zekâ Gelişimi ve Kuramları.....	18
Modern Zekâ Yaklaşımları.....	20
Güdülenme.....	23
Kişilik.....	24
Kişilik Kuramları.....	25
Sosyal Psikoloji Temel Kavramlar.....	34
Sosyal Uyum.....	34
Tutum.....	37
Sosyal Algı.....	40
Çözümlü Test.....	43
Cevaplı Test.....	46
Kaynakça.....	49

2. Bölüm Psikolojik Danışma Kuramları

Kuram Nedir?.....	50
Psikanalitik Kuram.....	51
Analitik Terapi.....	59
Bireysel Psikoloji.....	65
Varoluşçu Terapi.....	71
Birey Merkezli Terapi.....	78
Gestalt Terapi.....	82
Davranışçı Terapi.....	90
Bilişsel Terapi.....	95
Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi.....	103
Transaksiyonel Analiz Kuramı.....	110
Gerçeklik Terapisi.....	114
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Terapi.....	120
Feminist Terapi.....	125
Öyküsel (Anlatımsal) Terapi.....	129
Duygu Odaklı Terapi.....	133
Aile Danışmanlığında Önemli Kuramlar.....	138
Çözümlü Test.....	144
Cevaplı Test.....	147
Kaynakça.....	150

3. Bölüm Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri

Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri.....	152
Terapötik Beceriler.....	152
Yapılama.....	152
Yakından İlgilenme.....	153
Konuşmaya Açık Davet.....	153
Asgari Düzeyde Teşvik.....	154
Duygu Yansıtması.....	155
İçerik Yansıtması.....	156
Kişiselleştirme.....	156
Özetleme.....	157
Paylaştırma.....	158
Bağlama.....	159
Sessizlik.....	159
Destek Olma ve Cesaretlendirme.....	159
Yorumlama.....	160
Çıkarıma Tepkisi.....	160
Terapötik Koşullar.....	160
Empati.....	160
Saygı.....	161
Saydamlık.....	162
Somutluk.....	163
İlişkinin Şimdi ve Buradalığı.....	164
Kendini Açma.....	164
Yüzleştirme.....	165
Psikolojik Danışma Süreci.....	166
Danışanla İlişkinin Kurulması.....	167
Danışanın Probleminin Değerlendirilmesi.....	167
Psikolojik Danışmada Amacın Oluşturulması.....	171
Stratejilerin Belirlenmesi ve Müdahalelerin Seçimi.....	172
Sonlandırma ve İzleme.....	174
Sevk Etme.....	174
Danışmanlık Stratejileri.....	175
Çözümlü Test.....	177
Cevaplı Test.....	180
Kaynakça.....	182

4. Bölüm

Davranış ve Uyum Problemleri

Davranış Problemleri.....	183
Kaygı Bozuklukları	183
Saplantı ve Zorlantı Bozukluğu	188
Bedensel Belirti Bozuklukları ve İlişkili Bozukluklar	192
Öze Yabancılaşma Kişisizleşme/ Gerçekdışılama Bozukluğu	194
İki Uçlu ve İlgili Bozukluklar ve Depresif Bozukluklar	195
Major Depresif Bozukluk Tanı Kriterleri (DSMV) ...	195
Şizofreni Spektrumu ve Diğer Psikotik Bozukluklar	198
Kişilik Bozuklukları	201
Cinsel Bozukluklar.....	211
Organik Ruhsal Bozukluklar	212
Madde ile İlişkili Bozukluklar ve Madde Bağımlılığı Bozuklukları.....	213
Nörogelişimsel Bozukluklar	214
Beslenme ve Yeme Bozuklukları	224
Diğer Problemler.....	226
Çözümlü Test.....	227
Cevaplı Test	231
Kaynakça.....	234

5. Bölüm

Bireyi Tanıma Teknikleri

Bireyi Tanıma Teknikleri.....	236
Psikolojik Testler	237
Psikolojik Testlerin Tanımı	238
Psikolojik Testlerin İşlevleri.....	239
Psikolojik Testlerin Sınıflandırılması	239
Çeşitli Psikolojik Testler.....	240
Yeteneklerin Ölçülmesi.....	241
İlgilerin Ölçülmesi.....	244
Tutum ve Değerlerin Ölçülmesi.....	245
Kişiliğin Ölçülmesi.....	246
Projektif Testler	247

Test Teknikleri.....	250
Maksimum Performans Testleri.....	250
Davranış Testleri.....	252
Test Dışı Teknikler	256
Gözleme Dayalı Teknikler	256
Kendini Anlatma Teknikleri.....	263
Başkalarının Görüşlerine Dayalı Teknikler	271
Etkileşime Dayalı Teknikler.....	277
Diğer Teknikler.....	280
Kaynakça.....	285
Çözümlü Test.....	286
Cevaplı Test	292

6. Bölüm

Grupla Psikolojik Danışma

Giriş	295
Grup Türleri	299
Grubun Planlanması ve Oluşturulması.....	303
Grubun Evreleri.....	307
Başlangıç Evresi	308
Geçiş Evresi.....	309
Eylem Evresi.....	311
Sonlandırma Evresi.....	312
Grup Üyeleri ve Üyelerde Zor Davranışlar.....	312
Grupla Psikolojik Danışmada Liderlik	315
Grupla Psikolojik Danışmada Terapötik Beceriler	320
Grupla Psikolojik Danışmada Etik.....	323
Grupla Psikolojik Danışmada Etkinlikler	325
Kaynakça.....	327
Çözümlü Test.....	328
Cevaplı Test	331

7. Bölüm Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı

Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığına Giriş.....	335
Kariyer Gelişimini Etkileyen Faktörler.....	336
Psikolojik Faktörler	336
Sosyolojik Faktörler.....	342
Cinsiyet	342
Politik ve Ekonomik Faktörler	343
Mesleki Gelişim ve Kariyer Danışmanlığı Kuramları.....	344
Özellik-Faktör Uyumlu Kuramlar	344
Psikodinamik Yaklaşımlar.....	352
Karar Kuramları.....	360
Gelişimsel Yaklaşımlar.....	362
Sosyal Bilişsel Kuramlar	372
Kariyer Danışmanlığında Yeni Modeller	377
Kariyer Danışmanlığında Ölçme ve Değerlendirme	377
Çözümlü Test.....	380
Cevaplı Test	384
Kaynakça.....	387

8. Bölüm Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Araştırma

Bilim.....	388
Bilimin Tanımı ve Tarihsel Arka Planı.....	388
Bilimin Özellikleri	389
Bilimin İşlevleri	390
Bilimsel Araştırma Süreci.....	390
Bilimsel Araştırma Türleri.....	391
Betimsel Araştırmalar	391
Deneysel Araştırmalar	391
Korelasyonel Araştırmalar	392
Veri Türleri ve Verileri Elde Etme Yolları.....	394
Evren ve Örneklem	395
Ölçme Aracında Bulunması Gereken Özellikler.....	396
İstatistik ve Bilim.....	399
Çözümlü Test.....	406
Cevaplı Test	410
Kaynakça.....	411

9. Bölüm Meslek Etiği ve Yasal Konular

Etik, Ahlak, Meslek Etiği	412
Etik, Ahlak ve Hukuk Kuralları Arasındaki İlişkiler	413
Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Etik	414
Psikolojik Danışmada Etik İlkeler.....	415
Psikolojik Danışmanların Etik İlkelerinin Kaynakları.....	416
Psikolojik Danışmada Etik Standartlar	416
Genel Standartlar	416
Psikolojik Danışma İlişkileri	417
Ölçme ve Değerlendirme	419
Araştırma ve Yayın.....	420
Konsültasyon	420
Mesleğe Hazırlık.....	421
Özel Çalışma	421
Personel Yönetimi	422
Psikolojik Danışmada Sözleşme ve Bilgilendirilmiş Onay	422
Psikolojik Danışma Sürecinde Etik İnkilemler.....	423
Etik Karar Verme Kuramları	423
Etik Karar Verme Modelleri	425
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Yönergesi	425
Kaynakça.....	430
Çözümlü Test.....	431
Cevaplı Test	434

10. Bölüm Alan Eğitimi - Okul Rehberlik Hizmetleri

Okul Rehberlik Hizmetleri ve Özel Eğitim Hizmetleri.....	436
Rehberlik Modelleri.....	436
Rehberlik Hizmet Alanları	439
Doğrudan Öğrenciye Sunulan Hizmetler	440
Dolaylı Olarak Öğrenciye Sunulan Hizmetler	448
Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Hazırlama	450
Kapsamlı Rehberlik Programları	450
Yenilenen Sınıf Rehberlik Programı.....	457
Rehberlik Türleri	459
Rehberlik Hizmetlerinde Örgütlenme Sistemi.....	480
Ülkemizde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	482
Özel Eğitim Hizmetleri.....	493
Kaynaştırma Eğitimi ve Rehberlik	512
Özel Eğitim Sınıfları, Destek Eğitim Odası ve Evde Eğitim.....	515
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi	517
Özel Eğitimde Mutlak ve Bağıl Değerlendirme	519
Çözümlü Test.....	520
Cevaplı Test	526

PSİKOLOJİDE TEMEL KAVRAMLAR

PSİKOLOJİNİN AMAÇLARI

Diğer bilim dallarında olduğu gibi psikolojinin de temel birtakım amaçları vardır. Psikoloji bu amaçlar çerçevesinde insan davranışının temellerini anlamaya çalışır. Bu amaçların neler olduğunu kısaca ele alalım.

Betimleme: Davranışları betimlemek psikolojinin ilk ve en temel amacıdır. Betimleme, davranışların tanımıdır. Davranışların keşfedilerek tanımının yapılması betimlemenin ilk aşamasıdır.

ÖRNEK

"Davranış nedir? Uyarıcı nedir?" gibi sorular sorularak bunların tanımı yapılmaya çalışılır. Bu betimlemelerden sonra tanımlanan kavramlar sınıflandırılır ve son aşamada ise kavramlar arasındaki sebep-sonuç ilişkileri ortaya konulur.

Açıklama: Burada kuramların derinlemesine izahı ve kuramsal ilke ve yasaların açıklanması söz konusudur.

ÖRNEK

Örneğin, olaylar beklediğinizden farklı geliştiğinde neden gülersiniz? Hangi şartlar kişiyi intihara yönlendirir? "Davranışın nedenleri nelerdir?" gibi soruları cevaplar.

Yordama (Öngörü): Yordama, olayların önceden tahmin edilmesidir. Yordama, araştırma sonuçlarına dayanarak yapılabilir. Yordama; yasa ve ilkelerde, kuramlarda belirtilen ilişkiler kullanılarak da yapılabilir.

ÖRNEK

Sınıf arkadaşınızın utangaç olduğuna inanıyorsanız, proje sunumu için kalabalık sınıfın önünde konuşması gerektiğinde arkadaşınızın çok rahatsız olacağını tahmin edersiniz.

Kontrol: Yordama sayesinde (yani olaylar, davranışlar önceden kestirilerek) olaylar veya davranışlar kontrol altına alınmaya çalışılır.

ÖRNEK

Psikoloji kuramlarından bazıları insanlara psikolojik faktörleri nasıl kontrol altında tutup sigara içmek gibi sağlıksız davranışlardan uzak durabileceklerini öğretir.

PSİKOLOJİDE EKOLLER VE YAKLAŞIMLAR

Psikolojinin Tanımı

Psikoloji, psyche (nefes, ruh, zihin) ve logos (düzenli söz, bilgi) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Kelime anlamı "ruh bilgisi"dir. Ancak değişik tanımlar verilmesine rağmen o, en genel anlamda "insan davranışlarını ve zihinsel süreçleri ile birlikte bunların altında yatan nedenleri inceleyen bilim dalıdır."

Tarihsel Süreç

1879'da Alman Psikolog Wilhelm Wundt tarafından Leipzig'de kurulan psikoloji laboratuvarı ile psikoloji, deneysel bilim dalı olma unvanını kazanmıştır. İlk psikoloji deneyleri burada yapılmıştır. Daha sonra Avrupa'nın değişik yerlerinde ve Amerika'da da birçok psikoloji laboratuvarı açılmıştır.

Psikoloji felsefeden ayrılıp bağımsız bir bilim hâline geldikten sonra - kısmen de olsa- bazı filozofların düşünce biçimlerinin etkisinde kalmıştır. Sistem ve ekol olarak gelişen psikoloji akımları ortaya çıkmıştır. Ekoller genellikle tek yanlı görüşlerdir. İncelemek istedikleri konuyu temel öğeler açısından ele alırlar. Determinist anlayıştadırlar.

Yapısalcılık

Temsilcileri Wundt ve Titchener'dir. 1879'da Wilhelm Wundt'un psikoloji laboratuvarını kurması ile deneysel psikolojinin temelleri atılmıştır. Wundt, ilk çalışmalarında duyum ve imgeleri araştırmıştır. O ve onu takip edenler karmaşık zihinsel yaşantıların yapısını incelemeye çalışmışlardır. Bu nedenle bu ekole yapısalcılık denir. Örnek aldıkları bilim dalı kimyadır. Kimyada, nasıl bileşik maddelerin yalın elementlerden oluştuğu çözümüleme ile anlaşılabilirse karmaşık bilinç olaylarının yapısal açıdan çözümlenmesi ile de psikik olayların daha iyi anlaşılıp açıklanabileceğini ileri sürmüşlerdir. Onlara göre psikolojinin amacı, bilincin karmaşık yapısını çözümlmek, zihnin en yalın öğelerini araştırmak ve bunlar arasındaki ilişkileri bulup yasalar hâlinde formüle etmektir. Artık duyumlar, algılar, anılar laboratuvarında incelenmeye başlanmıştır.

Temel varsayımları;

- ✓ İnsan zihni çeşitli bilinç öğelerine ayrılmıştır.
- ✓ Psikolojinin konusu bilincdir. Amacı ise bilince ait öğeleri belirlemek ve çözümlenektir.
- ✓ Bunun için "içe bakış" yöntemi kullanılmalıdır. İçe bakış yöntemi, deneklere verilen bir uyarıcıya tepkilerini anlatmasına dayalı bir yöntemdir. Subjektif bir yöntem olduğundan eleştirilmiştir.
- ✓ İnsan davranışları kontrollü koşullarda gözlenmelidir.
- ✓ İçsel duygular, sezgiler ve düşüncelere odaklanır.

Fonksiyonalizm (İşlevselcilik)

William James, James B. Angeli ve John Dewey gibi Amerikan filozoflarının ve eğitimcilerinin oluşturduğu ekoldür. Fonksiyonalistler, yapısalcıların görüşlerine karşı çıkmışlardır. Onlara göre bilincin ne olduğundan çok, ne için olduğunu bilmek önemlidir. Yani bilincin amacı ve işlevini bilmek asıl amaç olmalıdır. Bunlara göre insan davranışlarını anlamak için sadece bilinç olaylarını çözümlmek yoluyla incelemek yeterli değildir. Bilinç incelenmelidir ama bunun yanında insanın çevresine uyumunda yardımcı olacak, öğrenme gibi uyum davranışları da incelenmelidir. İşlevselciler davranışı, çevreye uyum süreci olarak tanımlamışlardır. Bu ekolün amacı algılama, düşünme, duygulanma gibi içsel eylemlerin, hayatta karşılaşılan çeşitli problemlerin çözümlenmesine nasıl yardım ettiğini açıklamaktır. İşlevselciler eyleme ve yararcılığa dönüktür. Fonksiyonalistler, yöntem olarak iç gözlem ve gözlemi kullanmışlardır. Davranışları, özel olarak da öğrenmeyi açıklamaya çalışmışlardır.

Temel varsayımları;

- ✓ Zihinsel süreçleri yaşayan organizmaların kendilerini çevrelerine uyum sağlayıcı bir iş görmesi bakımından ele alınmıştır.
- ✓ Zihin ve davranışın işlevleri üzerinde durulmalıdır. Zihinsel yapıdan çok zihnin işlevi üzerinde dururlar. Öğrenme, motivasyon, problem çözme gibi çevreye uyumu kolaylaştıran konular üzerine çalışırlar.
- ✓ Psikolojinin gündelik hayata uygulanmasına önem verirler. İçe bakış yöntemi kullanırlar.
- ✓ Kişiliği ve davranışı çevreye uyum süreci olarak ele alırlar.

- ✓ Davranışların incelenmesini beyin, sinir sistemi ve beyin hücreleri (nöronlar) arasındaki sinaps bağlarına göre ele alırlar.

Davranışçı Yaklaşım

Davranışçılığın temel ilkeleri 1913 yılında John B. Watson (1878-1958) tarafından formüle edilmiştir. 1913 yılında yapısalcılık ve işlevselciliğe karşı kökten bir tepki hareketi olarak ortaya çıkmıştır. Bilincin iç gözlem yöntemi ile incelenmesine kuşku ile bakmışlardır. Bilinç hâllerinin değil, gözlenebilir durumların yani davranışların incelenmesi gerektiğini savunmuştur. Davranışçılara göre psikolojinin bilim olabilmesi için gözlenebilir, ölçülebilir fenomenlerin doğa bilimlerinde kullanılan objektif ve bilimsel yöntemlerle incelenmesi gerekir. Davranışçılar gerek yapısalcıların gerekse de işlevselcilerin kullandıkları içe bakış yönteminin kullanılmasını bilimsel yönetime aykırı bulmuşlardır. Önde gelen temsilcileri Watson, Pavlov, Thorndike ve Skinner'dir.

Temel varsayımları;

- ✓ İçe bakış yöntemini tümüyle reddeder. Doğal ve sistematik dış gözlem yapar.
- ✓ Psikoloji bir doğa bilimidir ve subjektiflikten çıkıp objektif temeller üzerine oturtulmalıdır.
- ✓ Sadece gözlenebilir davranışlar incelenmelidir.
- ✓ Davranışlar Uyarın- Tepki (U-T) zinciri içinde incelenir.
- ✓ İnsan belirli uyaranlara tepki veren bir makine gibidir.
- ✓ Davranışların neden oluştuğuna değil, nasıl oluştuğuna bakılmalıdır.
- ✓ Öğrenme psikolojisine önemli katkılar yapmışlardır.

Psikanalitik Yaklaşım

Sigmund Freud (1856-1939), Alfred Adler (1856-1939), Carl Gustav Jung (1875-1961), Erik Erikson (1902-1994)'un temsilciliğini yaptığı bu yaklaşıma göre bilinç olaylarını incelemek, ruhsal olayların içeriğini anlamak için yeterli değildir. Psikanalize göre psikoloji, bilinç dışını kendisine konu olarak almalı ve bilinç dışının incelenmesi psikolojinin temel uğraş alanı olmalıdır. Freud ve arkadaşları, psikoz ve nevrozların çoğunun, kişinin çocukluktan itibaren tatmin edilmemiş olan arzu ve ihtiyaçlarının baskı altına alınmasından, bilinç dışına itilmesinden meydana geldiğini öne sürmüşlerdir.

Temel varsayımları;

- ✓ İnsan davranışlarının temel nedeni bilinç dışıdır.
- ✓ Önemli olan bilinç dışındaki unsurların açığa çıkarılmasıdır.
- ✓ Zihnin bölümleri id, ego ve süperegodur. *İd*; "ilkel arzuları" (cinsellik, saldırganlık, açlık vs.) saklayan, *süperego*; içselleştirilmiş norm, ahlak ve tabuları kapsayan ve *ego*; bu iki bölümün arabulucusu ve kendilik duygusuna yol veren bölümdür.
- ✓ İnsanoğlunun doğuştan getirdiği iki temel dürtüsü vardır; cinsellik ve saldırganlık.
- ✓ Hastalarla terapi esnasında "aklınıza ilk gelen şeyi söyleyin" yönergesinin verildiği *serbest çağrışım* yöntemini kullanmıştır.
- ✓ Psikoseksüel gelişim kuramına göre insanın kişilik gelişimi oral, anal, fallik, latent ve genital evre olmak üzere beş evrede tamamlanır.

Gestalt Yaklaşımı

Max Wertheimer, Kurt Kofka, Kurt Lewin gibi Alman psikologlarından oluşan psikoloji ekolüdür. Algı ve bellek konusunda incelemeler yapmışlardır. İç gözlem, gözlem ve deney yönteminden yararlanmışlardır. Görüşleri özellikle eğitim alanında kullanılmıştır. Gestalt psikolojisinin temsilcileri davranışların bir bütün olduğunu, bunun parçalara ayırlamayacağını savunmuşlardır. Gestalt psikolojisine göre parçaların bir bütünlük içinde anlam kazanması önemlidir. Örneğin bir tablo, tuval, boya ve renklerin toplamından çok daha farklı bir şeydir. Tek tek anlamı olmayan parçalar bütünlük hâlinde anlam kazanır.

Temel varsayımları;

- ✓ Yapısal ve davranışçı düşüncelere bir tepkidir.
- ✓ İlgı, algı, düşünme, kavrama gibi süreçler irdelenmelidir.
- ✓ Davranış tek tek değil, bütün içinde incelendiğinde anlaşılabilir.
- ✓ Bütün kendisini oluşturan parçalardan farklı bir anlama sahiptir.
- ✓ Ruhsal olayların meydana gelmesinde bütünlüğü hâkim unsur saymışlardır. Psikolojinin de bu bütünlükle uğraşması gerektiğini savunmuşlar.
- ✓ Algı ve öğrenme konuları üzerinde durmuşlardır.

İnsancıl (Hümanistik) Yaklaşım

Çağdaş bir psikoloji akımıdır. Temsilcileri arasında Carl Rogers (1902-1987), Abraham Maslow (1908-1970), Charlotte Bühler (1893-1974) yer alır. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Amerikan psikolojisinde kendini iyice hissettirmiş ve dünyaya yayılmıştır. Varoluşçu felsefeden etkilenmişler ve bu felsefi görüşü büyük çapta benimsemişlerdir. Bu yaklaşıma göre insan, öz itibarıyla evrendeki en değerli varlıktır. Varoluşçu felsefenin ilkelerini benimseyen hümanistik yaklaşıma göre, yaşamın belirleyicileri insanın geçmişi ve içsel dürtüleriyle sınırlandırılmaz.

Temel varsayımları;

- ✓ İnsan doğasını olumsuzlayan yaklaşımların aksine; insanın "iyi" olduğunu söyler.
- ✓ Benlik algısı bireyin kişiliğini ve davranışlarını belirleyen önemli bir unsurdur.
- ✓ Birey kendini gerçekleştirmek ister.
- ✓ Davranışların temelinde ihtiyaçlar vardır.
- ✓ Eğitim öğrenci merkezli olmalıdır. Bireylerin potansiyellerinin ortaya çıkarılmasına ve kişisel gelişime yardımcı olunmalıdır.
- ✓ Algı ve benlik kavramları üzerinde dururlar.
- ✓ Geçmiş ya da gelecek değil, içinde yaşanılan an önemlidir.

Bilişsel (Kognitif) Yaklaşım

1950'lerden itibaren gündeme gelir. Bilişsel (Kognitif) psikologlar, insanı pasif bir yaratık olarak değil; algılayan, uyarıcıları işleyen, anlamlandıran aktif bir sistem olarak görmüşlerdir. Çünkü onlara göre insanı diğer canlılardan ayıran en belirgin özellik, insanın gelen uyarıcıları işleyebilme, anlamlandırabilme yeteneği olmuştur. Bilişsel yaklaşım, nesnel yöntemlerle deneysel olarak bireyin zihninde yer alan bilişsel süreçleri inceler, bireyin dış dünyayı nasıl içselleştirip "iç dünya" olarak temsil ettiğini anlamaya çalışır. Çağdaş bilişsel yaklaşım içerisindeki bilgi işleme kuramı, insan zihnini çeşitli programlara göre bilgi edinmek, bilgiyi işlemek, depolamak ve kullanmak üzere tasarlanmış gelişmiş bir bilgisayar sistemi olarak ele alır.

Temel varsayımları;

- ✓ İnsanın bilgiyi işleme süreçleriyle ilgilenmişlerdir.
- ✓ Zihinsel süreçler doğrudan gözlenmeye de davranışlar yoluyla dolaylı olarak tahlil edilebilir.
- ✓ Gözlemlenebilir olan davranışlar gibi doğrudan gözlemlenemeyen zihinsel süreçler de incelenebilir.
- ✓ İnsan pasif bir yapı değil, anlamlandıran ve şekillendiren aktif bir sistemdir.

Biyolojik Yaklaşım

Temsilcileri Mayer ve Hebb'dir. Biyolojik yaklaşım davranışın ve zihinsel süreçlerin altında yatan nörobiyolojik süreçleri açıklamaya çalışır. İnsan davranışları biyolojik ve nörolojik temellere dayanarak açıklanır. Biyolojik yaklaşım, davranışı, beden içerisinde gerçekleşen elektriksel ve kimyasal olaylarla ilişkilendirmeye çalışır. Mayer ve Hebb'in üzerinde yapılan çalışmalarla beynin farklı bölümlerinin hangi davranışlardan sorumlu olduğu açıklanmaya çalışılır.

Temel varsayımları;

- ✓ Bir organizmanın çalışması fiziksel yapıya ve biyokimyasal süreçlere bağlıdır.
- ✓ Davranışı; genlerin, beynin, sinir sisteminin ve endokrin sisteminin işleyişi ile açıklamaya çalışır.
- ✓ Deneyim ve davranışlar sinir hücreleri arasındaki kimyasal ve elektriksel aktiviteler ile açıklanır.

Ekolojik Yaklaşım

Amerikalı psikolog Urie Bronfenbrenner'in (1979, 1986, 1994) ekolojik yaklaşımı; dış etkinin en yakın olandan, en uzak olana kadar uzanan, birbiriyle bağlantılı 5 düzeyini ya da gelişime yönelik bağlamlarını tanımlar.

Bireysel gelişmeyi anlamak için Bronfenbrenner; çocuğu, içinde geliştiği çoklu çevreler ya da ekolojik sistemler bağlamında ele almalıyız. Bu, ev ortamının oluşturduğu en yakın çevre ile başlar, dışarı doğru, okul sistemi gibi daha geniş çaplı kurumlara açılır ve nihayet evi, okulu ve çocuğun yaşamındaki gözle görülür her şeyi etkileyen kültürel ve sosyo-tarihsel örüntüleri ve koşulları kapsamına alır.

Yaklaşım çocuğu etkileyen beş sistemi inceler. Bunlar;

a. Mikrosistem

Ev, okul ve mahalleden oluşan yaşam çevresidir. Anne-baba, kardeşler, bakıcılar, sınıf arkadaşları ve öğretmenlerle şahsi, yüz yüze ilişkileri içerir, buradaki etkiler, ileri-geri bir akış içindedir.

b. Mezosistem

Gelişen çocuğun içerisinde yer aldığı, çeşitli mikrosistemlerin etkileşimidir. Bir başka ifade biçimi ile, bir mikrosistemler bütünüdür. Bunlar; anne-baba-öğretmen konferansları gibi ev ve okul bağlantıları ya da aile ile arkadaş grubu arasındaki bağlantılardır.

c. Egzosistem

İki ya da daha fazla ortam arasındaki bağlantılara gönderme yapar, en azından bunlardan biri, gelişen çocuğun yer almadığı, ama onu dolaylı olarak etkileyen bir ortamdır. Örneğin; işte bunalmış bir anne, çocuğuna uygun olmayan bir biçimde davranabilir.

d. Makrosistem

Şu şekildeki kültürel örüntüleri içerir; baskın olan inançlar, ideolojiler, kapitalizm ya da sosyalizm gibi ekonomik ve siyasal sistemler.

e. Kronosistem

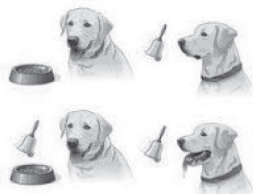
Zaman boyutunu etkiler. Çocukta ve çevredeki normatif ya da normatif olmayan değişme ve sürekliliklerin etkisidir. Bu, aile yapısındaki yerleşme yeri ya da ebeveynlerin ilişkilerindeki değişimlerin yanı sıra savaşlar ve ekonomik döngüler gibi daha büyük çaplı kültürel değişimleri de içerir.

PSİKOLOJİNİN ALT DALLARI

Genel Psikoloji

Psikoloji ile ilgili temel prensipleri ve davranışın temellerini araştıran, psikolojinin temel kavramlarına anlam kazandıran psikoloji dalıdır. Bu dalda psikolojinin belli başlı kavramları açıklanır, temel konularla ilgili çeşitli ilke ve kuramlara yer verilir.

Deneyel Psikoloji

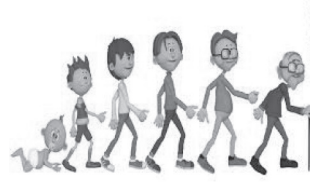

Psikolojik olayların genellikle bir laboratuvar ortamında birtakım özgül aletler geliştirilip nasıl sistematik gözlemler yapılabileceğini araştıran psikoloji dalıdır. Bu alan-

da yapılan deneyimler genellikle algılama, öğrenme, belleme, düşünme gibi süreçleri bilimsel olarak açıklamada büyük yararlar sağlamaktadır. Deneyel psikologlar, be-

lirli bir davranışı etkileyen çevre koşullarını ve uyarıcıları ayrıntılı bir biçimde tanımlayıp ölçerek uyarıcının hangi davranışı, nasıl ve ne derece etkilediğini bulmayı amaçlar. İnsan üzerinde deneyler yapmak, hem yasalar hem de ahlak kuralları bakımından psikologları zor durumlara sokacağından, deneyel psikologlar hayvanlar üzerinde araştırma yapmışlardır.

Gelişimsel Psikoloji

Gelişimsel psikoloji, bireyin kronolojik yaşıyla onun davranışının türü arasındaki ilişkiyi inceler. Bireyin doğuştan yaşama sonuna kadar bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal açılarından gelişimi, gelişimsel psikolojinin temel konularıdır. Gelişimsel psikoloji çocuğun gelişimi ile ilgilendiği kadar yaşlılık konusuyla da ilgilenebilir.

Fizyolojik Psikoloji

Fizyolojik psikoloji, biyolojik süreçlerle davranış arasındaki ilişkiyi inceler. Duyu organlarının yapısı ve işleyişi, kana karışan hormonların fizyolojik sisteme ve dolayısıyla davranışa olan etkisi de fizyolojik psikolojinin inceleme konusu içine girer.

Kişilik Psikolojisi

Kişilik psikolojisi, bireyin kendine özgü davranış, duygu ve düşünce biçimleriyle ilgilendir. Ruh sağlığı, kişiliği ölçme ve değerlendirme kişilik psikolojisinin konularındandır.

Günlük yaşam içinde birey her an hem çevresiyle hem de kendisiyle sürekli etkileşim hâlinindedir. Birey bu tür etkileşimlerde bulunurken kendine özgü duygu, düşünce ve davranış özellikleri gösterir. Davranış, düşünce ve duygu özelliklerini incelemeyi kişilik psikolojisi üstlenmiştir. Kişiliğin nasıl ortaya çıktığını araştıran kişilik psikolojisi, kişiliğin oluşumunu etkileyen değişkenleri çeşitli boyutlar açısından ele alır. Kişilik psikolojisi bireye özgü davranış, düşünce ve duygu biçimlerinin temelinde yatan genel yapıları bulmayı amaçlar.

Sosyal Psikoloji

Sosyal psikoloji; bireylerin birbirlerini algılamasına etki eden önemli değişkenlerden tutumlar, kişisel çekicilik, uyma, itaat, sosyal normlar, ikna etme ve edilme, liderlik, sosyalleşme ve kültürlenme gibi konuları ele almaktadır.

Bilişsel Psikoloji

Algılama, düşünme, hatırlama ve unutmama, problem çözme davranışının altında yatan süreçler konusunda yapılan araştırmalar bilişsel psiko-

lojinin kapsamı içine girer. "İnsanlar niçin bazı bilgileri hatırlar ya da bazı bilgileri unuttur." sorularının cevabını bilişsel psikoloji araştırır. Bilişsel psikologlar zihinsel süreçlerin durumunu davranışlar üzerinden tahminler yaparak belirler. Bunu yapabilmek için de karmaşık deneysel teknikler kullanır, üst düzey istatistiksel tekniklere başvurur.

Klinik ve Danışmanlık Psikolojisi

Klinik psikoloji, bireyin zihinsel, duygusal ve davranışsal bozukluklarını inceleyen psikoloji dalıdır. Psikoterapi yöntemlerini sıklıkla kullanan klinik psikoloji; araştırma, öğretim ve program geliştirme konularıyla da uğraşmaktadır. Bireye düşünsel, duygusal ve davranışsal düzeyde yardımcı olmak, çevresiyle daha uyumlu bir ilişki kurmasını sağlamak, klinik psikolojinin amaçları içine girer. **Danışmanlık psikolojisi** ise, bireyin kendi yaşamının değişik yönleriyle ilgili karar vermesine yardımcı olabilecek bilgi ve yetenekleri bireyde geliştirmeyi amaçlar.

Okul ve Eğitim Psikolojisi

Okul ve eğitim psikolojisi, etkili eğitim ve öğretim süreçlerini araştıran, çeşitli öğrenme kuramlarını inceleyen, çocukların ve gençlerin sağlıklı kişilikler geliştirmelerini sağlayacak faktörleri bulup bu alanda yararlı bilgileri üretir. Eğitimde verimin en üst düzeye ulaşması için öğretmen nasıl yetiştirilmeli, öğretim programı gerek içerik gerek biçim olarak nasıl düzenlenmeli, sınıf ortamını etkileyen değişkenler nasıl değerlendirilmeli gibi sorular, okul ve eğitim psikolojisinin ilgilendiği konulardandır. Psikolojinin bu dalı, psikoloji biliminin bulguları çerçevesinde, okul ortamını ve eğitim sürecini en etkin düzeye getirmeyi amaçlar.

Endüstri Psikolojisi

Endüstri psikolojisi, belirli bir işe en uygun kişiyi veya belirli bir kişiye en uygun işi seçmeyle ilgilenir. Endüstriyel psikolog, hem araştırmayla hem de uygulamayla ilgilenir. Endüstri kuruluşunda çalışan bireylerin işten doyum almalarını sağlamayı ve üretimde verimlilik düzeylerini yüksek tutabilmeyi amaçlayan çevresel, psikolojik ve sosyal düzenlemeler getirir.

Adalet Psikolojisi

Hukukta psikolojinin teorik bilgilerinden yararlanan psikoloji dalıdır. Sanık ve tanığın psikolojik durumları, sor-

gulanması, yargılanması ve yasalar karşısında insanların tutum ve tavırlarını araştıran alanlardan biridir. İnfaz sistemlerinin verimliliği, hapisane ve ıslahanelerdeki koşulların bireyleri nasıl etkilediği, bu alanın ilgi konuları arasına girer.

Çevre Psikolojisi

Çevre psikolojisi yeni gelişen bir dal olarak bireyin veya grubun, davranışını etkileyen çevresel değişkenleri inceler. Çevresel etkenler renk, mekânın boyutları, ısı, ışık gibi fiziksel değişkenler olabileceği gibi, bireylerin belirli toplumsal olayları (cenaze, düğün, cinayet, evlenme, vs.) yaşadığı boyutları belirten değişkenler de olabilir.

Sağlık Psikolojisi

Sağlık psikolojisi, psikoloji ve tıp alanlarında gittikçe kabul edilen yeni bir psikoloji dalıdır. Günümüzde geleneksel tıbbın yerine, yeni bir bilimsel yaklaşımı

temsil eden modern tıp anlayışı geçerlidir. Modern tıp içinde bio-psiko-sosyal model gelişmiş ve medikal biyolojinin yerini almıştır. Sağlık psikolojisi, yeni geliştirilen bio-psiko-sosyal modelin bir bölümünü oluşturur. Sağlık "hasta ya da sakat olmama değil; fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli" olarak tanımlanır. Modern tıbbın temelini oluşturan bio-psiko-sosyal modele göre, bu yapılar birbirinden bağımsız işlemezler. Sağlık psikologları, zihnin bedeni nasıl etkilediğini araştırırlar. Bu tür araştırmalardan elde edilen verileri, insanın "sağlıklı yaşam" kalitesini artırmada uygularlar.

Spor Psikolojisi

Spor psikolojisi yeni gelişen bir psikoloji dalıdır. Psikolojinin spor ve egzersiz sırasında performansı etkileyen psikolojik faktörlerini araştırır, bulguları bireysel ve takım performansını artırmada kullanır. Sportif etkinliğin psikolojik özellikleri, sporcuların sportif etkinliklerini sürdürmeye hazıroşlarının psikolojik analizleri, spor ve kişilik, sporda küçük grupların psikolojisi, sporcu seçiminde psikolojik ilkeler, sporcu hazırlanmasında iradenin rolü, sporcuların yarışmalara hazırlanmalarında psikolojik yöntemler gibi konular spor psikolojisinin ele aldığı konulardır.

Din Psikolojisi

Din psikolojisi, dini inançlar ve uygulamaları psikolojik bakımdan açıklayan psikoloji dalıdır. Dini inançların birey psikolojisinde gördüğü işlev, din değiştirmenin psikolojik boyutu, dini algıyı belirleyen psikolojik etmenler, vecd, istişrak gibi bilinç hâlleri ve benzerleri, din psikolojisinin araştırma alanına giren konulardan bazılarıdır. Sigmund Freud, Carl G. Jung, William James gibi klasik psikolojinin önemli isimlerinin din ve psikoloji ilişkisine dair kitap ve makaleleri din psikolojisinin de günümüzdeki metodolojik çatısını belirlemiştir.

KPSS
2024
ÖABT

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ

SORU BANKASI

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

**ÖABT PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK
TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI**

ISBN 978-625-6829-24-4

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

20. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Proje-Yayın: Gülcan Aksu
Dizgi-Grafik Tasarım: Seyyide Bayraktar
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Koza Yayın Dağıtım AŞ.
Saray Mahallesi 205. Cadde No: 4/2
Kahramankazan/ANKARA
Tel: (0312) 385 91 91

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 45553

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT-PDR) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

ÖABT Psikolojik Danışma ve Rehberlik Tamamı Çözümlü Soru Bankası yayınıımızda 72 testten oluşan 1116 soru yer almaktadır. Kitap, çıkması olası soruların titizlikle incelenmesiyle ÖSYM formatına uygun sorular ve çözümleriyle bilgilerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilerek hazırlanmıştır.

- * Özgün,
- * Güncel,
- * Öğrenme ve öğretme tekniklerine uygun,
- * Zaman kazandırıcı çözüm teknikleri içeren yapısıyla

sınava hazırlanmada öncü bir kitap olma amacıyla da hizmetinize sunulmuştur.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi **pegem@pegem.net** adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

TEMEL PSİKOLOJİ KAVRAMLARI.....	1
PSİKOLOJİK DANIŞMA KURAMLARI.....	40
PSİKOLOJİK DANIŞMA İLKE VE TEKNİKLERİ.....	77
DAVRANIŞ VE UYUM PROBLEMLERİ.....	117
BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ.....	158
GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA.....	204
MESLEKİ REHBERLİK VE KARIYER DANIŞMANLIĞI.....	230
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİKTE ARAŞTIRMA.....	260
PDR'DE ARAŞTIRMA, PROGRAM GELİŞTİRME VE OKUL REHBERLİK HİZMETLERİ (ALAN EĞİTİMİ).....	272
MESLEK ETİĞİ VE YASAL KONULAR.....	319
CEVAP ANAHTARI.....	344

TEST I

1. Bir okulda psikolojik danışman olarak görev yapan Aylin Hanım ve Hakan Bey, insan doğası üzerine sohbet etmiştir. Aylin Hanım, insanın doğuştan gizil güçler ile dünyaya geldiğini ve potansiyel için şartlar sağlandığında organizmik değerlendirme yaparak iyiye, doğruya ulaşabileceğini söylemiştir. Hakan Bey ise insanın doğasını anlayabilmek için bireyin bilinçdışı dürtülerine odaklanmak gerektiğini çünkü kişiliğin temelini bilinçdışının oluşturduğunu belirtmiştir.

Buna göre Aylin Hanım ve Hakan Bey sırasıyla aşağıdaki yaklaşımlardan hangilerinin insan doğasına ilişkin görüşlerini benimsemiştir?

- A) Psikanalitik - Davranışçı
B) Hümanistik - Davranışçı
C) Hümanistik - Biyolojik
D) Hümanistik - Psikanalitik
E) Davranışçı - Psikanalitik

2.

- I. Grupta azınlık etkisinin ortaya çıkması
II. Grup üyelerinin yüz yüze iletişimde olması
III. Grup üyelerinde bireyselci bakış açısının ağırlıklı olarak benimsenmesi

Yukarıdakilerden hangileri sosyal etki sonucu meydana gelen uyma davranışını artıran faktörlerdendir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I,II ve III

3. Çocuk, bebekliğinin ortalarında, kendilik kişileşmesinin yapı taşlarını oluşturan üç kişileştirmeyi (kötü-ben, iyi-ben ve ben değil) edinir.

Bu kişileştirmelerin ortaya çıktığı bilinç düzeyleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) İyi ben – Bilinç
Kötü ben – Bilinç
Ben değil – Bilinçdışı
B) İyi ben – Bilinç
Kötü ben – Bilinçdışı
Ben değil – Bilinçdışı
C) İyi ben – Bilinçdışı
Kötü ben – Bilinç
Ben değil – Bilinçdışı
D) İyi ben – Bilinç
Kötü ben – Bilinç
Ben değil – Bilinç
E) İyi ben – Bilinçdışı
Kötü ben – Bilinçdışı
Ben değil – Bilinç

4. Uyarılma süreci ile ilgili aşağıdaki seçeneklerde yer alan ifadelerden hangisi doğru olamaz?

- A) Organizmanın alt duyum eşliğinin altında uyarılmasına veya uyarıcı miktarının azlığı sonucu oluşan duruma yetersiz uyarılma adı verilmektedir.
B) Uyarıcının şiddetinde ya da özelliğinde bir değişiklik olmazsa organizma bir uyarıcıya ilişkin duyarlılığını kaybeder. Bu durum alışma olarak ifade edilir.
C) İç ya da dış uyarıcıların organizmayı normal şiddet ve sürenin üzerinde etkilemesi sonucu ortaya çıkan durum aşırı uyarılma olarak tanımlanır.
D) Bireyin bir işi başarabilmesinde ve motivasyonunda en etkin unsur aşırı uyarılmadır.
E) Organizmanın alıştığı bir uyarıcının şiddetinde ya da özelliğinde bir değişiklik olduğunda ona karşı normal durumdakinden daha duyarlı hâle gelmesine duyarlılaşma adı verilmektedir.

5. Aşağıdakilerden hangisi beyin sapının bölümlerindendir?

- A) Beyincik
B) Hipokampus
C) Medulla
D) Amigdala
E) Talamus

6. Onur'a ders çalıştırmak için annesi sürekli farklı farklı hediyeler vadetmektedir. Bazen en sevdiği çikolata bazen de en yakın arkadaşıyla yapılacak güzel bir etkinlik. Bunlar olduğunda Onur bütün ödevlerini çok güzel bir şekilde yapmaktadır fakat olmadığı takdirde asla ödevleri ile ilgilenmemektedir.

Onur'un herhangi bir vaat olmaksızın ödevleri ile ilgilenmesini sağlamak için Onur'a aşağıdakilerden hangisinin kazandırılması gerekmektedir?

- A) Hazırbulunuşluk
B) Özyeterlik
C) Disiplin
D) İçsel motivasyon
E) Dışsal denetim odağı

7. Psikoloji alanından mezun olan Sertaç, tutum, kişilik, zekâ gibi doğrudan gözlemlenmesi mümkün olmayan insani özelliklerin dolaylı olarak ölçülmesiyle ilgili ölçme araçlarının geliştirilmesi ve bunların geçerlik ve güvenilirliklerinin sağlanması alanında çalışmalar yapmayı planlamaktadır.

Sertaç'ın uzmanlaşmak istediği alan aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Klinik Psikoloji
B) Psikopatoloji
C) Psikofarmakoloji
D) Psikometri
E) Endüstri Psikolojisi

8.

- I. Sinir sisteminin işleyen ve bilgi transfer eden elemanları, sinir hücreleridir.
II. Sinir hücreleri arasındaki bağlantıları sağlayan dallardır.
III. Bir sinir hücresinden bir başka sinir hücresine mesaj aktarımını sağlayan birleşme yerleridir.
IV. Sinir hücreleri arasında bilgi göndermek ya da almak için işaret veren kimyasal habercilerdir.

Sinir sisteminin işleyişine ilişkin yukarıda verilen tanımların kavramsal karşılığı sırasıyla aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Dendrit – Soma – Akson – Nöron
B) Nöron – Dendrit – Sinaps – Nörotransmitter
C) Akson – Nöron – Dendrit – Sinaps
D) Soma – Sinaps – Nörotransmitter – Dendrit
E) Nöron – Sinaps – Nörotransmitter – Akson

9. "Deniz", çocuğu boğularak ölen bir kadın için korku, üzüntü, sıkıntı kaynağı olarak algılanırken; yüzme sporu ile uğraşan bir sporcu için eğlenceli anlar, mutluluk ve sevinç kaynağı olarak algılanır.

Bu durum algıyla ilgili aşağıda yargıların hangisinin kanıtı olabilir?

- A) Birey uyarıcılar arasında seçim yapabilir.
B) Şiddeti artan uyarıcıların algılanma olasılığı daha yüksektir.
C) Algı önceki yaşantılardan etkilenir.
D) Birey ihtiyaç duyduğu uyarıcıyı daha önce algılar.
E) Uyarıcılar organizma tarafından bir bütün olarak algılanır.

10.

- I. Birinin kolumuza dokunduğunu hissetmemiz.
II. Yediğimiz bir yemeğin baharatlı olduğunu anlamamız.
III. Ani bir gürültü duyduğumuzda irkilmemiz.
IV. Kokladığımız bir çiçeğin gül olduğunu anlamamız.

Yukarıda yer alan örnekler sırasıyla aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Refleks	Duyum	Algı	Duyum
B)	Duyum	Algı	Refleks	Algı
C)	Refleks	Algı	Duyum	Algı
D)	Algı	Duyum	Refleks	Duyum
E)	Duyum	Algı	Refleks	Duyum

11. Üniversitede insan ilişkileri dersine giren bir öğretim üyesi öğrencilerine kişisel gelişim ile ilgili bir kitap okumalarını ve okudukları kitap ile ilgili bir değerlendirme raporu yazmalarını ödev olarak vermiştir. Öğretim üyesi, ödevleri incelerken aynı kitabı okuyan farklı bireylerin ilgi alanlarına bağlı olarak kitabı değerlendirdiklerini fark etmiştir.

Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisi ile açıklanabilir?

- A) Algıda bütünlük
B) Algı yanılıması
C) Algıda değişmezlik
D) Algıda örgütlenme
E) Algıda seçicilik

12. GÜDÜLENME süreci davranışı gerçekleştirmek için organizmayı harekete geçiren temel enerji olarak tanımlanırken istekleri, arzuları, gereksinimleri, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavramdır.

Güdülenme sürecinde yer alan öğelerin uygun dizilimi aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmektedir?

- A) Dürtü – İhtiyaç – Güdü – Davranış – Hedefe varma – Rahatlama
- B) Dürtü - İhtiyaç – Güdü – Hedefe varma – Davranış– Rahatlama
- C) İhtiyaç – Dürtü – Güdü – Davranış – Hedefe varma – Rahatlama
- D) İhtiyaç – Dürtü – Güdü – Hedefe varma – Davranış– Rahatlama
- E) İhtiyaç – Güdü – Dürtü – Hedefe varma – Davranış– Rahatlama

13. "Sosyal bir varlık olan insanın davranışlarının çoğu sosyal çevre tarafından şekillenmektedir. Eğer bir insan bir davranışı inanarak değil de sosyal etkiye, otoriteye uymak için yapıyorsa o davranış otorite olmadığına sönme eğilimi göstermektedir."

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde otoriteye uyma davranışına uygun bir örnek değildir?

- A) Bir gencin dedesi odadan çıktığında hemen bacak bacak üzerine atması
- B) Bir sürücünün radar olmadığını bildiği bir alanda hız yapması
- C) Bir genç kızın dizide hayranı olduğu kızlar gibi giyinmesi
- D) Bir öğrencinin öğretmeni sınıftan çıktığında test çözmeyi bırakması
- E) Bir çalışanın patronu olmadığı günler işe geç gelmesi

14.

- Bir metnin nasıl daha iyi akılda tutulabileceğine ilişkin stratejiler geliştirme
- Saldırganca ya da fedakarca davranışların nedenlerini ortaya koyma
- Küçük çocukların yapamadığı şeyleri büyük çocukların nasıl yapabildiğini açıklama
- Mekansal değişikliklerin insan davranışlarını nasıl etkilediğini ortaya koyma

Yukarıda verilen durumlar psikolojinin alt dalları ile ilişkilendirilirse aşağıda yer alan hangi alt dala ilişkin bir ifade bulunmamaktadır?

- A) Çevre psikolojisi
- B) Gelişim psikolojisi
- C) Sosyal psikoloji
- D) Endüstri psikolojisi
- E) Deneysel psikoloji

15.

- Yapılan bir araştırmada, 9 aylık bebeğin oyuncaklarıyla oynayışını öğrencilerine video aracılığıyla göstermiş ve öğrencilerinin yarısına bu bebeğin kız, yarısına da erkek olduğunu söylemiştir. Bunun sonunda iki grubun da bebeği algılayışı birbirinden farklı olmuştur. Üstelik, bebeğin davranışları aynı iken öğrencilerin yarısı kız yarısı erkek bebeğe uygun algılamalarda bulunmuşlardır.
- Yapılan bir araştırmada deneklere farklı partilerin liderlerinden aynı metni okumaları istenir. Bu metni dinleyen taraftarlar oy verdikleri partinin liderlerinin doğru şeyler söylediğini ve ona güvendiğini ancak liderin dürüst olmadığını ve güven vermediğini söyler.

Yukarıda yapılan araştırmalarla ilgili aşağıdaki-lerden hangisi söylenemez?

- A) Figür ya da fon olma durumu bazen değişik algılara yol açar.
- B) Bireysel algılamalarda fiziksel çevre daha etkilidir.
- C) Bireyin algıları üzerinde toplumsal kurallar etkilidir.
- D) Bireysel kendi özelliklerine dayalı olarak farklı algılamalar gerçekleştirebilir.
- E) Bireylerin beklenti, tutum ve ön yargıları algılamada etkilidir.

16. Tren yolculuğu sırasında trenin gidiş yönünün tersine oturmamız nedeniyle görüntü bozulmuş olmasına rağmen gördüğümüz manzarayı zihinsel anlamda hiç bir karışıklık yaşamadan gerçeğine uygun şekilde algılarız.

Yukarıda verilenlere göre zihnimizin hiç bir karışıklık yaşamadan gördüğü şeyleri gerçeğe uygun şekilde algılaması aşağıda verilenlerden hangisi ile açıklanır?

- A) Algı yanılması
- B) Algı değişmezliği
- C) Seçici dikkat
- D) Nispi büyüklük
- E) Algısal değişim

ÇÖZÜMLER

1. Hümanist yaklaşıma göre birey doğuştan gizil güçlere sahiptir. Bu nedenle özben sayesinde iyilik potansiyeli bulunur. Ortam sağlandığında bu potansiyelini açığa çıkarabilir.

Psikanalitik kuram, insanın doğuştan kötü olduğunu savunur. Çünkü kişiliğin temeli bilinçdışı dürtülerdir. Bu nedenle 0-6 yaş dönemi arasındaki yaşantılar kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak Aylin Hanım, Hümanist; Hakan Bey, Psikanalitik kuramın insan doğasına ilişkin görüşlerini benimsemiştir.

Cevap D

2. Sosyal etki sonucu meydana gelen uyuma davranışını artıran faktörler:

- Grubun büyüklüğünün artması
- Grup üyeleri arasında söz birliğinin olması
- Grup amacının yüksek olması
- Grup üyelerinin yüz yüze olması
- Grup üyelerinin toplumsal bakış açısına sahip olması

Yalnız II. öncül doğrudur.

Cevap B

3. İyi-ben ve kötü-ben kişileştirmeleri büyük oranda bilinç düzeyinde yer alır. Sullivan'ın tanımladığı üçüncü ben-kışileştirmesi olan ben-değil kişileştirmesi ise bilinçdışıdır. Çocuklukta yaşanan yoğun kaygılar ben değil kişileştirmelerinin gelişmesine neden olur. Bu kişileştirmeler genelde bilinçdışı olan kişiliğin belirsiz ve korku, endişe yaratan yönüdür.

Cevap A

4. "Bireyin bir işi başarabilmesinde ve motivasyonunda etkin unsur aşırı uyarılmadır" ifadesi doğru kabul edilemez. Çünkü organizmanın harekete geçmesinde, motivasyonunda aşırı uyarılma en etkin unsur değildir. Aşırı uyarılma bireyde genelde huzursuzluk ve gerginlik yaratır. Harekete geçme, motivasyon, eylemde bulunma için belirli bir düzeyde uyarılmışlık olması gerekir. Yetersiz ve aşırı uyarılma, öğrenmede olumsuz bir etki bırakır.

Cevap D

5. Beyin sapının bölümleri

- Orta beyin
- Pons
- Medulla

Cevap C

6. Onur, ödevlerini yapmak için sürekli ödüllere, sevdiği etkinliklerle dışsal olarak motive edilmektedir. Bu yüzden de bu dışsal motivasyon kaynakları olmadığında ders çalışmamakta, ödevlerini yapmamaktadır. Onur'un ihtiyacı olan şey, içsel motivasyondur.

Cevap D

7. Psikometri, davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi, istatistik yöntemlerinin psikolojiye uygulanması, davranışın açıklanması ve yorumlanmasında yararlanılabilecek matematiksel modellerin geliştirilmesi ile ilgili bir bilim dalı. Bir diğer adı psikometrik psikolojidir.

Psikoloji biliminde tutum, kişilik, zekâ, yetenek gibi doğrudan gözlemlenmesi pek mümkün olmayan insan özelliklerinin dolaylı olarak ölçülmesine imkân sağlayacak test, envanter, ölçek, anket gibi ölçüm araçlarının geliştirilmesine ve bunların geçerlik ve güvenilirliklerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulur.

Cevap D

8. Sinir sisteminin işleyen ve bilgi transfer eden elemanları, bir başka deyişle sinir hücreleri, nöron olarak ifade edilir. Sinir hücreleri arasındaki bağlantıları sağlayan dallar dendrit olarak ifade edilir. Bir sinir hücresinden bir başka sinir hücresine mesaj aktarımını sağlayan birleşme yerleri sinaps olarak ifade edilir. Sinir hücreleri arasında bilgi göndermek ya da almak için işaret veren kimyasal haberciler nörotransmitter olarak ifade edilir.

Cevap B

9. Deniz uyarıcı olarak sabit olmasına karşın, deniz ile ilgili farklı yaşantılara sahip bireyler için birbirinden çok zıt kutupta farklı duygular olarak algılanabilmektedir. Soruda verilen durum geçmiş yaşantıların algı üzerindeki etkisine örnek olarak verilebilir.

Cevap C

10. Ani bir gürültü duyulduğunda irkilmek tüm insanlar için geçerli olan ani ve istemsiz bir tepki olduğu için refleks kapsamına girmektedir. Birinin kolumuza dokunduğunu hissetmemiz ise dokunma duyusu aracılığıyla yaşanan bir deneyim olduğundan duyum kapsamına girer. Dokunan kişinin ya da nesnenin ne olduğunu anlamamız olmasaydı algılama olurdu. Kokladığımız bir çiçeğin gül olduğunu anlamamız ya da yediğimiz bir yemeğin baharatlı olduğunu anlamamız ise koklama ve tat alma duyusu aracılığıyla nesnelere beyinde anlamlandırma sürecine girildiği için algı kapsamında yer alır.

Cevap B

11. Öğrencilerin kendi ilgi alanları ve geçmiş yaşantıları doğrultusunda aynı kitabı farklı açılardan değerlendirmesi algıda seçicilik kavramı çerçevesinde açıklanabilir.

Cevap E

12. Organizmanın harekete geçmesi için öncelikle bir ihtiyaç doğrultusunda dürtülerinin harekete geçmesi gerekmektedir. Dürtüler tarafından güdülenen organizma davranışta bulunur ve ihtiyaç duyduğu hedefe vararak rahatlamaya sağlar.

Cevap C

13. Bir genç kızın dizide hayranı olduğu kızlar gibi giyinmesi sosyal etki tarafından şekillenen bir davranış olsa da otoriteye uyma adına yapılan bir davranış olmaktan çok isteyerek, sevilerek yapılan bir davranış olarak sınıflanmaktadır. Hayran olunan kişi ortamda olmamasına rağmen davranış sürmektedir.

Cevap C

14. "Bir metnin nasıl daha iyi akılda tutulabileceğine ilişkin stratejiler geliştirme" deneysel psikoloji; "Saldırganca ya da fedakarca davranışların nedenlerini ortaya koyma" sosyal psikoloji; "Küçük çocukların yapamadığı şeyleri büyük çocukların nasıl yapabildiğini açıklama" gelişim psikolojisi; "Mekansal değişikliklerin insan davranışlarını nasıl etkilediğini ortaya koyma" çevre psikolojisi ile açıklanır. Soruda, belirli bir işe en uygun kişiyi veya belirli bir kişiye en uygun işi seçmeyle ilgilenen endüstri psikolojisine ilişkin bir örnek bulunmamaktadır.

Cevap D

15. Genel olarak, nesne, olay kişi ya da duruma yönelik kalıcılığı yüksek zihinsel eğilimler tutumları oluşturur; ön yargılar ise bir grup ve üyelerine yöneltilebilir olumsuz tutumlardır. Ayrıca bireyin toplumdan ve kişilerden bireylerin toplumdan ve kişilerden beklentilerinde algılarında önemlidir.

Cevap E

16. Algıda değişmezlik, bir nesnenin değişik koşullar altında aynı biçimiyle algılanmaya devam edilmesi durumudur. Tren yolculuğu sırasında trenin gidiş yönünün tersine oturmamız nedeniyle görüntü bozulmuş olmasına rağmen gördüğümüz manzarayı zihinsel anlamda hiç bir karışıklık yaşamadan gerçeğine uygun şekilde algılama durumu algıda değişmezlik kavramı ile açıklanır.

Cevap B

TEST 2

1. Nörobiyolojik faktörlerin duygudurum bozuklukları üzerindeki etkisini incelemek isteyen araştırmacılar, beyin görüntüleme çalışmalarından yararlanmaktadır. Bu çalışmalarda hastaların beynindeki bazı bölgelerin büyüdüğü bazı bölgelerin ise küçüldüğü görülmüştür.

Buna göre majör depresyonda büyüklükleri değişen iki beyin bölgesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hipokampus ve Amigdala
B) Amigdala ve Limbik Sistem
C) Hipokampus ve Limbik Sistem
D) Limbik Sistem ve Broca Alanı
E) Broca Alanı ve Hipokampus

2. Annesi, yumurta yemek istemeyen dört yaşındaki Begüm'ün sevdiği yiyeceklerin içerisine ilave ettiği yumurta miktarını zamanla artırarak çocuğunun daha fazla yumurta tüketmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Davranışçı Yaklaşım'a göre anne;

- I. sistematik duyarsızlaştırma,
II. eşik,
III. kademeli yaklaştırma

yöntemlerinden hangilerini kullanmaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

3.

- Düşünmenin çoğunun ve bilgi işlemenin gerçekleştiği, belleğimizin en fazla iş gören bölümü olarak kabul edilmektedir.
- Gelen bilgiyi görüntülemesi, sınırlı kapasite ve sürece sahip olması en belirgin özellikleridir.
- Bu bellekte tutulan bilginin miktarı ve bilginin tutulma süresi yaşa göre değişmektedir.

Yukarıda özellikleri verilen bellek türü aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yer almaktadır?

- A) Duyusal kayıt
B) Anısal (epizodik) bellek
C) Uzun süreli bellek
D) Kısa süreli bellek
E) Anlamsal (semantik) bellek

4. Endokrinal sistemde salgılarını doğrudan kana veya lenfe vererek vücudun başka bölgelerindeki hedef hücrelere ulaştıran iç salgı bezleri mevcuttur.

Buna göre aşağıda verilen iç salgı bezi ve salgıladığı hormon eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Hipofiz bezi - Büyüme hormonu
B) Tiroit bezi - Tiroksin
C) Böbrek üstü bezi - İnsülin
D) Pankreas bezi - Glukagon
E) Epifiz bezi - Melatonin

5. Merve, okula gelirken üç arkadaşıyla ayrı ayrı karşılaşmıştır ve üçüne de selam vermiş ve yürümeye devam etmiştir. İlk karşılaştığı arkadaşı Merve'nin selamının ardından selam vermiş ve o da devam etmiştir yürümeye. İkinci selam verdiği arkadaşı, "Neden bana sadece selam verdi ki halimi hatırlımı bile sormadı." diye içinden geçirmiştir. Üçüncü arkadaşı ise, "Aa ne güzel Merve bana selam verdi. Ne kadar da iyi bir kız." diye düşünmüştür.

Merve'nin arkadaşlarının verdiği selam sonucunda bu şekilde farklı düşüncelere sahip olmalarının nedeni aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Algı
B) Duyum
C) Alınganlık
D) İletişim
E) Düşünce

6. Cem Öğretmen, önce kısık sesle konuşurken birden sesini yükseltti. Ses tonunu sürekli değiştirerek sanki olayı şu anda yaşıyormuş gibi anlatıyordu. Aynı zamanda sınıfın her köşesini de kullanıyordu, hiç oturmadan jest ve mimikleri ile de yaşıyordu anlatıklarını ve bazı kelimeleri özellikle tekrarlıyordu.

Cem Öğretmen dikkat hâlini uyararak için hangi etkenleri kullanmamıştır?

- A) Değişiklik
B) Hareket
C) Tekrar
D) Uyarının büyüklüğü
E) Kişilik özellikleri

7. Erkek arkadaşı tarafından terk edilen Serap, uzun süre kendini mutsuz, zayıf ve cansız hissetmiş ve kendine gelmekte zorlanmıştır. Arkadaşlarının yönlendirmesi ile psikiyatriste giden Serap'a doktor düşük düzeyde antidepresan tedavisine başlamış, aynı zamanda psikoterapi almasını tavsiye etmiştir. Serap ilaç kullanmaya başladıktan sonra kendini iyi hissetmeye başlamıştır. İştah düzeyinin yerine geldiğini fark eden Serap kendini zinde ve canlı hissetmiştir.

Serap'a verilen antidepresan hangi nörotransmitterin devreye girmesine olanak sağlamıştır?

- A) Dopamin
B) Serotonin
C) Glutamat
D) Asetilokolin
E) Nöropinefrin

8. Psikolojik danışman Kenan Bey, insanların doğuştan iyi özelliklere sahip olduğunu düşünmektedir. İnsanların kendi seçimlerini yapma yeteneklerine sahip olduğunu ve insan için önemli olanın gelişme olduğunu düşünür.

Kenan Bey, aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini benimsemiştir?

- A) Davranışçı yaklaşım
B) Bilişsel yaklaşım
C) Evrimsel yaklaşım
D) Psikodinamik yaklaşım
E) Hümanistik yaklaşım

9. Murat Bey bir süredir uyku problemleri yaşamakta, kabuslarla uykusundan uyanmakta ve tekrar uykuya geçmekte zorlanmaktadır. Bir süre beklemiş ve problemleri azalmayınca doktora gitmiş, uyku problemleri ile ilgili bir rahatsızlığı olmadığını öğrenince de psikolojik danışmana gitmiştir. Murat Bey'in danışmanı, Murat Bey'in geçmiş yaşantıları, özellikle çocukluk yaşantıları ile ilgili bir çok soru sormuştur. Anne-babasıyla ilişkilerini sorgulamıştır.

Murat Bey'in psikolojik danışmanı aşağıdaki yaklaşımlarda hangisini benimsemiş olabilir?

- A) Psikodinamik yaklaşım
B) Bilişsel yaklaşım
C) Davranışçı yaklaşım
D) Hümanistik yaklaşım
E) Evrimsel yaklaşım

10. Temel amacı insan davranışlarını incelemek olan psikoloji bilimi, davranışın bir organizma içerisinde gerçekleştiğini göz önünde bulundurulmalıdır. Son yıllarda yapılan araştırmalar incelendiğinde insan davranışlarında beyin araştırmalarının sıklıkla kullanılması bu sebeptendir. Bu araştırmalar insanları bir organizma olarak ele almakta ve organizmanın fiziksel ve kimyasal süreçlerden geçerek davranışı ortaya koyduğunu ifade etmektedir.

Yukarıdaki ifadeleri savunan bir bilim insanının aşağıda yer alan yaklaşımlardan hangisini benimsemesi beklenir?

- A) Davranışçı yaklaşım
B) Psikodinamik yaklaşım
C) Bilişsel yaklaşım
D) Hümanistik yaklaşım
E) Biyolojik yaklaşım

11. Televizyonda gördüğümüz bir filmi ekran boyutunda görmemize rağmen, biz onu yine gerçek boyutuyla algılarız.

Bu durum algıda değişmezlik türlerinden hangisiyle açıklanır?

- A) Büyüklük değişmezliği
B) Şekil değişmezliği
C) Renk değişmezliği
D) Parlaklık değişmezliği
E) Perspektif değişmezliği

12. Adalet Bakanlığına bağlı Sevgi Evlerinde psikolog olarak çalışan Sevil Hanım, bu kurumda devlet tarafından her ne kadar fiziki şartlar açısından uygun bir ev ortamı rahatlığında yaşasalar da, anne-baba ve aile çevresinden yoksun olarak yetişen çocukların bazı duygusal yoksunluklar yaşadığını gözlemlemektedir. Sevil Hanım, bu kurumda büyüyen çocukların sosyal ilgi açısından duygusal problemler yaşadıklarını, insanlarla ilişki kurmakta zorlandıklarını, kalabalık ortamlardan kaçındıklarını belirtmektedir.

Bu kurumda yetişen çocukların yaşadıkları problemin nedeni aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

- A) Alışma
- B) Duyarlılaşma
- C) Duyarsızlaşma
- D) Yetersiz uyarılma
- E) Aşırı uyarılma

13. "Doğrudan ya da dolaylı diğer insanlarla ilişkili olan, öğrenme yoluyla kazanılan, kaynağı, içinde yaşanan toplum olan ve her insanda farklı biçimde görülebilen güdülere toplumsal güdüler denir. Toplumsal güdüler bireyleri toplumsal davranışa yönlendirir."

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde toplumsal güdülerin etkisi diğerlerine göre daha azdır?

- A) Başarılı olma
- B) Sosyal kabul görme
- C) Kendini gerçekleştirme
- D) Sevme-sevilme
- E) Çocuk sahibi olma

14. Çok ünlü bir ses sanatçısı olan Burak geçirmiş olduğu trafik kazası sonucunda beyninin bir kısmı hasar görmüştür. Uzun süre yoğun bakımda kalan Burak yaşam fonksiyonları normale döndüğünde tekrar müzik ile uğraşmak istemiştir. Ancak ritim duygusu, notaları hatırlama, enstrüman çalma ile ilgili güçlükler yaşamış ve bu nedenle müzik yaşamını sonlandırmaya karar vermiştir.

Yukarıdaki örnek olay incelendiğinde, geçirmiş olduğu trafik kazasında Burak'ın beyninin hangi bölümünde hasar meydana gelmiştir?

- A) Frontal lob
- B) Parietal lob
- C) Oksipital lob
- D) Temporal lob
- E) Serebellum

15. Mert, Ayla'ya "Seni seviyorum" der. O sırada geçen bir kamyon kornası Ayla'nın ilk kelimeyi duymasını engeller. Ama Ayla yine de Mert'in söylediği cümleyi bütün olarak algılar.

Bu algılama örgütlemelerinden hangisine örnektir?

- A) Şekil-zemin
- B) Devamlılık
- C) Tamamlama
- D) Benzerlik
- E) Algıda seçicilik

16. Sinir sisteminin içinde isteğimiz dışında, emirlerimize bağımlı olmadan kalbimizi, bağırsaklarımızı ve iç salgı bezlerimizi çalıştıran bir sistem söz konusudur ki, bu sisteme "Otonom Sinir Sistemi" denir. Otonom sinir sistemi iç organların işlevlerini sağlar. Bu işlevler; işlev bakımından birbirinin zıddı olan ve ayrı ayrı görevleri bulunan "sempatik" ve parasempatik" adı verilen sistemlerle gerçekleştirilir.

Aşağıda her iki sisteme ait işlevler yer almaktadır.

Bu işlevlerden hangisi yanlıştır?

- A) Sempatik sistem her uzandığı organ ve dokunun etkinliğini daima hızlandırır; parasempatik ise daima yavaşlatır.
- B) Sempatik sistem gözbebeğini genişletir; parasempatik sistem daraltır.
- C) Böbrek üstü bez salgısını sempatik sistem çoğaltır, parasempatik sistem azaltır.
- D) Kalbin çalışmasını sempatik sistem hızlandırır, parasempatik sistem yavaşlatır.
- E) Tükürük salgısını sempatik sistem koyulaştırır, parasempatik sistem sulandırır.

17. Araba çekilişine katılma ile ilgili yapılan bir deneyde deneklerden bazıları çekiliş için gerekli bileti kendileri seçerken bazılarıninkini araştırmacı kendisi seçip vermiştir. Daha sonra deneklere biletleri araştırmacıya geri satmaları söylenmiştir. Ancak biletini kendisi seçen denekler, seçmeyen deneklere oranla biletlerine iki kat daha fazla para talep etmişlerdir. Bu denekler, biletlerini kendilerinin seçmiş olmalarının sonucu etkileyebileceğini düşünmüşler ve numaraları kendileri seçtikleri için biletlerinin daha değerli olduğuna inanmışlardır.

Yukarıda verilen deneyde atıflarda düşülen hangi yanılı test edilmiştir?

- A) Temel atfetme yanılığı
- B) Ben merkezli düşünme eğilimi
- C) Kendini kayırma eğilimi
- D) Olumluluk yanılığı
- E) Öncelik-sonralık etkisi